

Bröllop i Ö.Äspinge socken, Frosta härad, Malmöhus län på 1860 talet.

Då man skulle stilla till bröllop, fick man, då som nu, göra en massa förberedelser. Dessa började med: Bryggd:

Maltet maldes på handkvarnar. Därefter mængdes det, d.v.s. fuktades med vatten i en stor kittel och fick stå i denna natten över. Sedan tillagade man "vört" bestående av malt, rå potatis och råa morötter. I bryggkaret, som var försett med ett hål i botten tillstängt med en "plugg", som nådde upp över karets kant, lade man halmviskor och enegrenar. Sedan man slagit vörten i karet, lossnades "pluggen" sakta, varvid vörten rann ner i ett annat kar. Därefter slog man kokhett vatten i bryggkaret och lät det sedan rinna i ett annat kar. Denna produkt kallades svagdricka, och den första öl. Då ölet och drickat avsvalnadt något, tillsattes jäst, varpå det fick stå och jäsa till dagen därpå. Sedan jästen avskummats, torkades den på dukar och lades undan till nästa brygd. Ölet och drickat hälldes på tunnor. I tunnorna blev alltid en bottensats, som kallades "bärma" och användes vid bak.

Bak: Man bakade flera sorters bröd såsom "fint," "sur-sött," "kavringar" o.s.v. Då man bakade det fina brödet, "satte man i deg" och gräddade det samma dag. Då man däremot bakade "sur-sött" bröd, skulle man "skålla" dagen innan, d.v.s. kokhett vat-

ten hälldes på mjölet, som omrördes väl. Sedan "surdegen" (ett stycke deg från förra baket) var tillsatt, skulle degen stå och jäsa i tre timmar. Därefter "slog man upp degen" d.v.s. formade den till kakor, vilka sedan gräddades under en timma.

sid 7

Vidskepelse vid bak.

Om något murbruk föll ner från bakugnen, då där bakades, skulle någon dö i slakten, innan nästa gång där bakades. Om man råkade sticka ett finger i kakan skulle där snart "spörjas lik". Var det ett långt finger, skulle det bli ett "långt lik", d.v.s. en äldre person och var det ett kort finger, skulle det bli ett "kort lik", d.v.s. ett barn. Då det blev en "död rand" i brödet, skulle därefter bli lik i hemmet.

Slakt:

Ett nötkreatur, två får och två svin slaktades. Av köttet användes en del till korv, under det återstoden rökades, torkades, stektes eller koktes. Fläsket saltades först och rökades sedan. Blodet användes dels till korv och dels till svart-soppa.

Städning m.m.

Sedan man städat i rummen ströddes sand och finhackat ene på golvet utom i "dancesalen". Alla "drättadukar" (väggbonader) uppspikades. Silversakerna skurades, så att de skeno som "solen i Karlstad", som man plögade uttrycka sig. Dagen in-

sid 11

nan bröllopet reste bygdens ungdom "äreportar" vid bröllopsgården.

Bröllopet:

Då gästerna anlände spelade musikanterna och "talsmannen" hälsade dem välkomna Sedan gästerna blivit trakterade med kaffe, försiggick vigseln. Efter vigseln skulle alla gästerna hälsa på brudparet, under det de framburo sina gratulationer. Sedan borden blivit dukade, tog brudparet först plats, under det att två "brudtämjor" (två gummor, som voro närmast i släkt med brudparet) tog plats en på var sida om brudparet. Därefter togo de andra plats allt efter rang, heder och värdighet. Traktören hade mycket besvär med att ordna dem. Gummorna ville sitta så nära brudparet som möjligt, fast de låtsade sig icke vara värdiga därtill. Musikanterna spelade under tiden brudparet och gästerna togo plats vid borden, varefter de själva togo plats. Efter måltiden började dansen och toddydrickandet, vilket sedan fortgick till 11, 12-tiden, då det var slut för den dagen. "Talsmannen" tackade nu å gästernas vägnar för all välfägnad samt hälsade å brudparets vägnar gästerna välkomna nästa dag. På kvällen den andra dagen framlämnades "förningarna" bestående av fem kakor bröd till bröllopet och en till kocken, två tennfat med gröt, en kopp smör, en fårskinka, "tärtekakor" och en syltkaka. När alla gåvorna voro överlämnade, höll den ene efter den andre tal för brudparet. Bland andra som höll tal var

sid 12

sid 17

en som kallades "Helge pratare". Var han var född, vad han varit, vad hans egentliga efternamn var, visste ingen. Han förtjänade sitt bröd genom att berätta historier och rimmade nästan alltid. Hans tal var följande:

sid 18

Jag önskar att de må länge leva som äkta par till dess döden skiljer både mor och far. Musikanterna två de jag ej glömma må. Drängar och pigor kvicka som kvigor. Gud välsigne kocken vid spisen och även den lille tappegripen. Märten Persson. det var den sista versen. Efter talen dracks brudparets skål. Där- efter vidtog dansen, som fortgick lika länge som första dagen.

Den tredje dagens morgon skulle brudparet, musikanterna, talsmannen, två lejesvenner (marskalkar) samt två brudpigor (tärnor) gå omkring och "skänka". Den ene lejesvennen bar en flaska med en sorts brännvin och den andre en flaska med en annan sort. Den ena brudpigan bar matkorgen och den andra bar sockerskrinet. Så gingo de omkring på alla gårdarna i hela byn och bjödo på mat och brännvin. Vart de kommo, skulle både stora och små ha en skiva bröd försedd med en skiva ost och en bit kött men icke något smör. De andra dagarna skulle en lejesven och en brudpiga varje morgon gå omkring med mat till de gäster, som voro inlogerade hos gran- narna.

Då gästerna voro samlade på eftermiddagen den tred- je dagen, skulle de smaka "förningen"! Brödkakorna delades i två

sid 23

stycken, varefter de lades i en hög på bordet, så fick var och en skära bröd till sig. Gröten skars i skivor. Gästerna fick taga en skiva gröt av varje fat för att inte råka i onåd hos den, som skänkt gröten. Mannen bjöd brännvin, då hustruns mat kringbjöds. Då måltiden var slut, hade var och en en stor höjd med gröt på sin tallrik. Dessa rester samlades nu ihop och användes till värling för nästa dag.

sid 24

Fjärde och femte dagen förflöt i likhet med den tredje. Den sjätte dagen blevo gästerna serverade frukost, vilken bland annat bestod av "varma drickasoppor". Denna rätt serverades i stora skålar ur vilka de med var sin sked försedda gästerna åto gemensamt. När de hade spiset frukost, tackade "talsmannen" å gästernas vägnar brudparet för all välfägnad. Därpå drog gästerna var och en till sitt hem nöjda och belåtna men också trötta efter det långa bröllopet.

R E G I S T E R.

Brygd.	sid 1
Bak.	" 5
Vidskepelse vid bak.	" 7
Slakt	" 8
Städning	" 10
Bröllopet	" 11
Vigseln	" 12
Förning	" 16.

sid 28